

CONTRIBUȚII LA ÎNTOCMIREA CATALOGULUI TOPOARELOR — CIOCAN CU GAURA DE ÎNMĂNUȘARE, DESCOPERITE ÎN ZONA DE CURBURĂ A CARPAȚILOR

Victor Bobi — Aurora Emilia Apostu

Pentru oamenii neoliticului, realizarea uneltelor din piatră șlefuită a fost una din invențiile care au revoluționat întregul proces de dezvoltare a societății omenești de atunci, promovând-o pe trepte din ce în ce mai înalte ale civilizației, până la folosirea metalului.

Evoluția acestor unelte s-a desfășurat pe două planuri în parte, paralele, în funcție de forma lor, ele putând fi neperforate și perforate. Cele neperforate au apărut la începutul neoliticului timpuriu. Către sfârșitul acestei perioade sunt atestate câteva piese ce, tipologic, fac parte din seria celor neperforate, dar care prin perforare și introducerea unei cozi au fost utilizate mai ușor. După această încercare și-au făcut apariția topoarele perforate care s-au menținut în uz mai multe milenii. Ambele categorii de unelte s-au folosit în paralel, până în bronzul mijlociu, când a încetat utilizarea celor neperforate¹.

Pentru zona de curbură a Carpaților, situată în sud-vestul Moldovei și nord-estul Munteniei, uneltele din piatră și silex sunt numeroase și predomină cele prelucrate din rocă locală (gresie silicificată), în proporție de 65,08% (vezi tabelul nr.1), atât pentru piesele ce aparțin neoliticului, cât și pentru cele din epoca bronzului, cultura Monteoru.

Această rocă, „se găsește în zăcăminte foarte bogate de-a lungul Carpaților, din zona râului Buzău și până în nord, pe versantul estic al Carpaților Răsăriteni”².

În afară de gresia de toate tipurile, existentă în formațiunile Neogene, s-au mai utilizat pentru prelucrarea uneltelor, atât din neolitic cât și în bronz și alte materiale detritice cât și argiloase (marnă dură, argilă, calcar, tuf calcaros etc.), dar, mai ales, într-o proporție mult mai mică de 11, 12% material de natură magmatică, de tipul granit(efusivă), granodiorit (intrusivă) cât și andezite; iar pentru restul materialului sedimentar, raportul fiind de 17, 43%, (vezi tabelul nr.1).

Dintre rocile magmatice, cu precădere a fost utilizat andezitul, fiind o rocă intermediară, efusivă (de suprafață), care poate fi întâlnit în depozitele Paleogene vechi, ale flișului transcarpatic, din vestul zonei, ce aflorează spre vest de Măgura Odobeștilor. Atât andezitul cât și celelalte roci magmatice, ce au fost utilizate mai puțin (în special cele plutonice), se pot găsi atât în sedimentele vechi ale Paleogenului de adâncime, cât și în

¹ E.Comșa - „Neoliticul pe teritoriul României -Considerații”, Ed. Acad. Rom., București, 1987, p.91.

² H.Grumăzescu, I.Stefănescu - „Judetul Vrancea” - Ed. Academiei R.S.R. : București, 1970, p.9-10.

afloimente, pe râurile mari, peste care în unele locuri s-au depus depozite ale Cuaternarului, dar în special ale Neogenului. Cuaternarul s-a depus în continuitate de sedimentare, înspre estul zonei, depozitele aparținând zonei de molasă. Deci, originea rocilor magmatice este locală, (dinspre zona muntoasă), unde s-au desprins prin eroziune și au fost transportate de râuri spre zona molasei; sau ar exista și ipoteza utilizării rocii din zona vulcanismului Neogen al munților Călimani-Harghita, din lanțul Carpatic al Moldovei.

O analiză amănunțită a materialului magmatic utilizat aici, (frecvența mineralelor constituente) și o comparație cu cel aparținând Vulcanismului Neogen, ar putea da proveniența exactă a rocilor utilizate pentru confecționarea topoarelor și ciocanelor perforate din neolitic și epoca bronzului, utilizate și/sau confecționate în zona Vrancei.

În ceea ce privește materialul sedimentar, în predominanță gresia și piatra de râu, aparține în special depozitelor Aqvitaniene (Miocen-Neogen), ce aflorează pe Valea Putnei, la Valea Sării, apoi, mamele aparțin depozitelor Helvețiene și Sarmațiene ale Miocenului; iar, marea majoritate a gresiilor, mamelor, tufurilor nisipoase, argiloase, aparțin Pliocenului ce apare pe Valea Milcovului, peste care întâlnim depozite ale pietrișurilor de Căndești (aparținând Pleistocenului inferior) cât și ale stratelor de Frățești, alcătuite din nisipuri, pietrișuri, bolovănișuri, (în bază) și nisipuri cu concrețiuni grezoase și calcaroase, la partea superioară.

În continuitate de sedimentare, urmează depozite ale Pleistocenului mediu (stratele de Barboși-Babele), apoi, superior, pietrișuri de Bălăbănești, peste care s-au depus depozite de pantă și interfluvii ale Holocenului.

În concluzie, continuitatea de sedimentare, ce apare la Curbura Carpaților începând cu Aqvitanianul (bineînțeles, apar și depozite mult mai vechi), și sfârșind cu depozite Holocene depuse înspre estul teritoriului, strate ce apar în foarte multe locuri în succesiune de sedimentare la zi, (aflorează), au permis „alegerea” rocilor de către omul neolitic și al epocii bronzului, în construcția și șlefuirea uneltelor, utilizându-le ca unelte sau arme de apărare și vânătoare (cele dure, dar și mai puțin dure).

Varietatea acestor roci ce se întâlnesc, au dus la obținerea unor unelte șlefuite foarte diferite, atât ca structură cât și culoare, dar, mai ales, obținerea unor piese mai ușoare sau mai grele, ce au putut fi perforate, fiind mai dure, sau la care se observă clar încercarea unei perforații și renunțarea la ea, apoi la obținerea găurii de înmănușare de tot, sau în altă parte a rocii (planșele desenate și fotografiate). Aceste roci s-au utilizat și în construcția de dălți, cuțite, măciuci, ciocane neperforate, etc. ce la vom prezenta cu altă ocazie (într-un studiu următor). Obsidianul folosit la construcția unor tipuri de unelte, aparține vulcanismului existent în munții Călimani, Gutâi, Harghita, de vârstă Neogenă. La fabricarea ciocanelor și topoarelor descoperite până în prezent, nu s-a utilizat obsidianul, în zona de curbură, fiind o rocă mai puțin rezistentă, dură.

Un alt tip de material, utilizat pentru construcție a fost silexul balcanic, de culoare brună, din care s-a confecționat ciocanul de la Doaga, de dimensiune foarte mari, putându-se observa pe suprafața acestuia un strat protector, dur, care îi dă aspectul silexului maroniu, cu „miez” albicios-albăstrui; este asemănător pieselor din silex balcanic, aparținând epocii bronzului, cu toate că tipul de ciocan descoperit la Doaga aparține epocii neolitice, cultura Cucuteni - prezența sa și materialul de construcție sunt discutabile - (planșele nr.1 și 3; fig.2).

În această zonă, alături de uneltele prezentate din piatră, se mai întâlnesc și două tipuri de ciocane de dimensiuni mici, fragmentare, ce s-au confectionat din ceramică, dintre care unul a fost descoperit într-o locuință, în așezarea de la Vârteșcoiu, pct. „Cariera de Argilă”, în secțiunea transversală, aparținând etapei Monteoru IIb (planșa nr.9, fig.6; planșa nr.10, fig.17) și celălalt provine de la Mănăstioara, confectionat din ceramică arsă, de culoare brun-închisă, aparținând de asemenea, culturii Monteoru; unelte utilizate ca model (tipar) de construcție sau forme ornamentale (planșa nr.9, fig.7).

Unele tipuri de topoare-ciocan lucrate din piatră șlefuită, de la sfârșitul neoliticului și începutul epocii bronzului, se remarcă prin forma deosebit de elegantă, bine proporționate și un finisaj extrem de reușit. Folosit ca unealtă și armă de luptă, toporul-ciocan cu orificiu de înmănușare ocupă un loc însemnat în repertoriul uneltelor din piatră, din neoliticul timpuriu și până în epoca bronzului. Din neoliticul târziu încep să fie folosite topoarele din cupru, având ca formă prototipurile celor din piatră. Astfel, putem compara topoarele de aramă de tip Plöcnik, descoperite la Proboata, Dragomirești, Rupea, Teleac, cu muchia mai înaltă, iar, cel de tip Vidra, este mult mai apropiat ca formă de cele din Monteoru timpuriu, cum este piesa descoperită la Reci. Apoi, începând cu descoperirea de la Cucuteni și continuând cu acele tipuri cu brațele în cruce de tip Ariușd sau Drăgușeni, care păstrează forma tipurilor din piatră, cu excepția muchiei, care, la unele tipuri este aplatizată, formă ce-și continuă evoluția până în epoca hallstattului târziu - piesă descoperită în cadrul complexului cultural Bârsești-Ferigele, însă confectionată din fier.

Piese ce alcătuiesc catalogul, provin din cercetările sistematice, dar și din cercetările de suprafață (periegheze), efectuate de către colectivul muzeului vrâncean cât și din descoperirile întâmplătoare ale altor persoane.

În lucrarea de față, vom prezenta sintetic, cele mai reprezentative tipuri de topoare-ciocan cu orificiu de înmănușare, din totalul de 63 piese întregi și fragmentare, care aparțin neoliticului și epocii bronzului și de diverse forme: calapod, navă, ovală, triunghiulară, rectangulară, romboidală, trapezoidală etc., din care unele și cu gaură de înmănușare transversală (vezi planșele nr.1-10).

Cea mai veche piesă descoperită în această zonă - a Carpaților de Curbură - aparține neoliticului mijlociu - cultura Boian, faza Vidra - și a fost identificată într-o locuință, în stațiunea arheologică de la Coroteni, com. Sl. Bradului (planșele nr.1, fig.1; planșa nr.3, fig.1). Este un topor fragmentar cu gaură de înmănușare, lucrat dintr-o gresie cuarțitică cu pigmentații verzi (selladonit), intercalate de mici fragmente de mică albă (muscovit), ce-i dau acestei roci culoarea albă, cu un aspect de marmură. Este de dimensiuni comune, (aprox.7 cm), prezintă aceeași grosime de la tăiș spre ceafă, în profil, cu gaură de înmănușare tronconică.

În perioada de început a neoliticului târziu (aspectul Stoicani-Aldeni-Aldeni II) se remarcă o rapidă dezvoltare a prelucrării tipului de topor-ciocan cu gaură de înmănușare, care, pe parcurs, se diversifică din punct de vedere tipologic și dimensional. Acum apare și tipul de topor-ciocan cu muchia cilindrică și circulară în secțiune. O primă piesă provine de la Bontăești, prin cercetările întreprinse în anul 1956, de către Gh. Bichir, cercetări începute încă din anul 1926, piesă aflată în cadrul muzeului nostru³.

³ Gh. Bichir - „Raport asupra cercetărilor de la Bontăești”, în M.C.A., vol.V, p.258.

Au urmat cercetările prin săpătură de la Terchești, com. Urechești, în anul 1961, unde au fost descoperite 2 piese (tabelul nr.1), aparținând epocii bronzului, apoi cercetările de la Căndești, unde s-au descoperit 3 tipuri de topoare-ciocan perforate, Coroteni, com. Sl.Brăduului -11 bucăți întregi și fragmentare, dintre care unul deja publicat⁴, Palanca - 1 piesă aparținând perioadei neolitice, faza Aldeni II (tabel nr.1 și 2) confecționată dintr-un andezit cu amfiboli, fragmentar (spart pe lungime); perforația se află la mijloc și este cilindrică (planșa nr.1, fig.3; planșa nr.3, fig.3); apoi, cercetările de la Mănăstioara⁵ - 1 piesă (etapa neprecizată a neoliticului) și Fitionești 6 bucăți, toate întregi, dintre care 3 piese sunt cunoscute pentru perioada neolitică-faze neprecizate și 3 bucăți ale epocii bronzului, cultura Monteoru, confecționate în general din roci sedimentare, de tipul gresiei (a se urmări planșele desenate și fotografiate); cât și cercetările de la Vârteșcoiu, unde s-au descoperit un număr mai mare de piese - 12 bucăți - întregi și fragmentare, aparținând culturii Monteoru, dintre care 2 sunt publicate⁶ și un fragment de măciucă al aceleiași perioade (tabelul nr.1). Din localitatea Bonțești⁷, mai provin încă două piese aparținând epocii bronzului, de asemenea publicate, în urma săpăturilor din anul 1926, aflate în prezent în colecția școlii din localitate.

În rândurile de mai sus am enumerat, în ordine cronologică, cele opt stațiuni în care piesele descoperite provin în urma unor săpături arheologice, restul pieselor, din următoarele 20 de stațiuni rămase, provenind din cercetările de suprafață și descoperiri întâmplătoare: astfel, în localitatea Livezile, com. Câmpuri, întâlnim un număr de 2 piese, aflate în prezent la școala din localitate, aparținând epocii bronzului-cultura Monteoru - apoi, la Tichiriș - 2 piese cât și Terchești, Movilița, de unde provin cele 2 piese aparținând culturii Monteoru, celelalte stațiuni fiind menționate, în general, pentru câte o singură piesă. Sunt, în ordinea descoperirilor, cunoscute topoarele-ciocan de la Mărășești, de dimensiune mare (L=16 cm), Anghelești, Florești, Satu Nou, Andreiașu de Jos, Clipicești, Prisecani, Bârsești⁸, de unde provine un ciocan lucrat dintr-o gresie foarte fină, Vizantea, Odobești, Răcoasa, Adjud⁹ - 1 piesă, de unde mai provin încă 4 bucăți, aflate de asemenea în colecția școlii din localitate, aparținând epocii bronzului - cultura Monteoru - (planșele de la nr.1 la 10), Lacul lui Baban, de unde provine un topor-ciocan întreg, lucrat dintr-o gresie litică, de culoare predominant gri-negricioasă, puternic corodată. Are formă ovală, cu gaura de înmănușare largă și tronconică (planșa nr.7, fig.5). Cu prilejul reorganizării muzeului din localitatea Bordești, zonă în care se află și monumentul de stil brâncovenesc (sf. sec. XVII)- în urma unor cercetări de suprafață în împrejurimi, a fost descoperit, în acest an, de către V.Bobi, un fragment de topor-ciocan

⁴ V.Bobi - „Cercetări arheologice în necropola din epoca bronzului - cultura Monteoru I C4 de la Coroteni - Vrancea”, în Studii și Comunicări, vol. V-VII, p.35.

⁵ Idem, „Contribuții la repertoriul arheologic al jud. Vrancea - descoperiri eneolitice”, în Studii și Comunicări, vol.II, p.27.

⁶ V.Bobi, A.Paragină - „Șantierul arheologic de la Vârteșcoiu - Cercetările din anii 1986-1988”, în Studii și Comunicări, vol.VIII-X, pag.43 și 45.

⁷ Vl.Dumirescu - „Stațiunea preistorică de la Bonțești”, în Dacia, III-IV, 1927-1932, p.88-114, fig.3/7, p.95.

⁸ V.Bobi - „Descoperiri arheologice din epoca bronzului în jud. Vrancea” - în Studii și Comunicări, vol.IV, 1981, Focșani, p.75, fig.22/4.

⁹ A.Paragină, I.Agache - „Noi descoperiri arheologice în zona de confluență a Trotușului cu Siretul”, în Studii și comunicări, vol.IV, p.79-88.

lucrat dintr-un andezit cu amfiboli, de culoare predominant verde, alături și de alte fragmente de ceramică aparținând culturii Monteoru. Lipsește partea de la ceafă, cu tăișul foarte lat în profil. Dimensiuni reduse (planșa nr.3, fig.13). Un alt ciocan mai provine din localitatea Ciorani, com. Pufești¹⁰, aflat în colecția muzeului din localitate, o piesă provine de la Faraonele¹¹, aflată de asemenea în colecția muzeului din Odobești, lucrată din gresie de dimensiuni mari (L=15,5 cm), cât și din localitatea Soveja¹², ciocan aflat la școala din localitate. Acestor descoperiri, caracteristice perioadei neolitice și epocii bronzului, li se mai adaugă și unele fragmente de măciuci, din diferite materiale, de la Vârteșcoiu, Coroteni, etc. (tabelul nr.1).

Pentru epoca neolitică mai sunt cunoscute, alături de cele specificate, și descoperirile de la Doaga¹³, ciocan de dimensiune foarte mare (L=20,5 cm), cunoscut ca aparținând culturii Cucuteni despre care am amintit anterior, de la Prisecani și Sahastru com. Nereju, etape nespecificate ale neoliticului, descoperite în urma unor cercetări de suprafață, cât și Căbești, pentru 2 ciocane (unul neolitic și altul eneolitic), dintre care se păstrează doar unul în muzeu. (planșa nr.2, fig.1; planșa nr.3, fig.12).

Analizând tabelele, în ceea ce privește materialul din care au fost confecționate piesele (tabelul nr.1), cât și graficele de prezentare a tipurilor de ciocane pe stațiuni (tabelul nr.2), se pot trage următoarele concluzii:

— din primul tabel, rezultă:

1) 41 piese din gresie întregi și fragmentare	65,08%
2) 4 piese din piatră de râu întregi	6,30%
3) 1 marmo-gresie	1,60%
4) 1 argilo-gresie	1,60%
5) 1 dolomit	1,60%
6) marmo-calcăr	1,60%
7) 3 bucăți din marnă	4,73%
52 piese din material sedimentar	82,51%
8) 2 piese granit	3,19%
9) 2 piese granodiorit	3,19%
10) 3 piese andezit	4,74%
7 bucăți din roci magmatice	11,12%
11) 1 piesă din șist disodilic	1,60%
12) 1 piesă silex balcanic	1,60%
13) 2 piese ceramică	3,17%
TOTAL 63 bucăți ciocane perforate	100%

De asemenea, mai rezultă frecvența acestor piese pe material de construcție cât și pe stațiune, în zona de curbură, unde, după cum se poate bine observa predomină materialul sedimentar în cele mai multe dintre stațiuni, indiferent de perioada istorică; materialul magmatic a fost de asemenea utilizat în ambele perioade, fiind într-o cantitate mult mai mică.

¹⁰ *Ibidem*, p.81.

¹¹ V.Bobi, *op. cit.*, p.27.

¹² *Ibidem*, p.28.

¹³ *Ibidem*, p.19.

În ceea ce privește frecvența ciocanelor aparținând culturii Monteoru, aceasta este prezentă în mai toate stațiunile, predominând tipurile de ciocan de forme trapezoidale și romboidale, etc.

Din cel de-al doilea tabel rezultă: pentru perioada neolitică sunt cunoscute un număr de 8 (opt) stațiuni în care au fost descoperite 12 bucăți topoare-ciocan întregi și fragmentare, repartizate ca în figura nr.1, iar pentru perioada epocii bronzului un număr de 23 stațiuni (bineînțeles, sunt unele caracteristicile pentru ambele perioade preistorice), din care provin 52 de piese de tip Monteoru, (fig. nr.2), cu frecvențele respective pe tip de stațiune. Spre exemplu:

1) în stațiunea de la Vârteșcoiu, unde frecvența este de 11 bucăți (din 53), rezultă un procentaj de 17,40%.

2) în stațiunea de la Coroteni, sunt cunoscute un număr de 9 piese (din 53) ale epocii bronzului, cu un procentaj de 14,30%, etc.

Se mai pot trage și alte concluzii (de exemplu – în fig. 2 din tabelul nr. 2 se poate urmări graficul pe stațiuni în ordinea anilor de descoperire, etc.) care pot da o interpretare (și procentuală) a topoarelor-ciocan prezente pe teritoriul cuprins între sudul Moldovei și nordul Munteniei și care în urma încheierii studiului asupra acestor tipuri de unelte (cele rămase vor fi luate în discuție în etapa a 2-a), pot fi apoi corelate cu piesele prezente și descoperite în celelalte localități din regiunile învecinate, pentru a putea da o imagine de ansamblu asupra situației în Moldova și apoi Muntenia. •

În lucrarea de față nu am făcut decât o prezentare a pieselor prezente pe teritoriul Vrancei (în colecția muzeului nostru), fără a face o comparație cu nici un tip de topor-ciocan din vecinătate, studiul urmărindu-le numai pe acestea. În urma efectuării determinărilor și pe restul de aprox. 15 piese rămase (care probabil, pot fi confecționate și din alt material și pot face parte din stațiuni noi), vom putea completa imaginea acestor piese de tipul topoarelor-ciocan cu orificiu de înmănușare, în zona Vrancei, putându-se face apoi toate analizele (mai ales pentru proveniența tipului de rocă) cât și corelările necesare. Acestea vor fi cuprinse în studiile viitoare. O analiză și a tipurilor de dălți, cuțite, cosoare etc. din piatră șlefuită, ce va fi de asemenea urmărită pentru studiu, va întregi imaginea în felul de utilizare a pietrei, pentru toate tipurile de unelte și arme de vânătoare, folosite și/sau confecționate în zona de la curbura Carpaților.

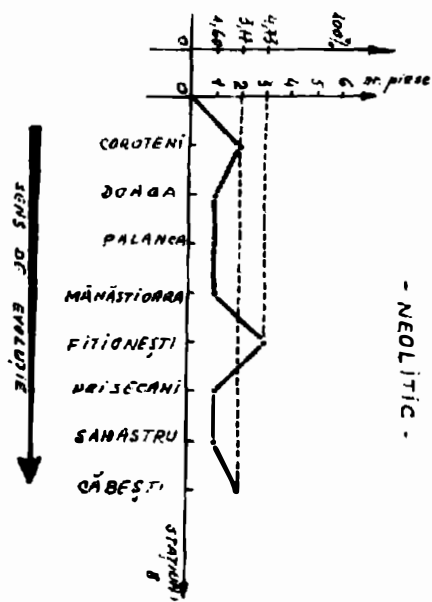
				LOCALITATEA	MATERIAL DE CONSTRUCȚIE																Total			
					întreg																			
					Fragmentar																			
Nr. inv.	Forma specif.	Cultură + EPOCĂ	SAT COMUNA PRIS		NARNĂ	NARNĂ - CALCAR	DOLOMIT	ARGIL - GRESIE	NARNĂ - GRESIE	PIATRA DE RÂU	GRESIE		TUF	CALCAROS	GRANIT	GRANODIOR	ANDEZIT	SIST. OSIDOLIC	SILEX	BULCANIC	CERAMICĂ	Anul descoperirii		
					Roci sedimentare																			
1	calapod	ALDENI	NEOLITIC	BONTEȘTI																		1		
2	calapod	MONTEDU	BRONZ	MARĂȘTI																		1		
3	calapod	MONTEDU	BRONZ	TIHĂRIȘ																		2		
4	nară	MONTEDU	BRONZ	ANGHELEȘTI																		1		
5	calapod	MONTEDU	BRONZ	TERCHEȘTI																		2		
6	ovăle	M.	BRONZ	ODOBEȘTI																		1		
7	calapod	M.	NEOLITIC	FIRONEȘTI	1																	6		
8	calapod	M.	BRONZ	FLOREȘTI																		1		
9	calapod	M.	-II-	CÂNDĂȘTI	1																	9		
10	calapod	M.	-II-	SATU NOU																		1		
11	calapod	-	NEOLITIC	MĂNĂȘTICĂ																		2		
12	calapod	CIUCIENI	-II-	CĂBĂȘTI																		1		
13	calapod	M.	BRONZ	CIUCIENI																		2		
14	calapod	CIUCIENI	NEOLITIC	DOAGA																		1		
15	calapod	-	-II-	PROLEȘTI																		2		
16	calapod	M.	BRONZ	ANDREȘTI																		1		
17	calapod	BOIANI	NEOLITIC	CORONENI	1																	7		
18	calapod	M.	-II-	RĂCOASA																		1		
19	nară	M.	-II-	ADJUD																		1		
20	ovăle	M.	-II-	LAZUȚU BĂBĂN																		1		
21	calapod	-	NEOLITIC	SĂNAȘTRU	1																	1		
22	calapod	M.	BRONZ	MOVIȚA																		2		
23	calapod	M.	-II-	BĂRSEȘTI																		1		
24	calapod	M.	-II-	LIVEZILE																		1		
25	calapod	ALDENI	NEOLITIC	PALANCA																		1		
26	calapod	M.	BRONZ	VIZANȚEA																		1		
27	calapod	M.	-II-	MĂRTEȘCOI	1																	9		
28	ovăle	M.	-II-	BORDEȘTI																		1		
NOTĂ:																							Anul descoperirii	
					1	1	1	1	1	3	3	2	4	2	1	1	1	1	1	1	1	63		
					2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	22		
					3	1	1	1	1	4	5	2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	63		
					1 = fragment mic																		Anul descoperirii	
					82,51 %																			

Tabel nr. 1

TABEL NR. 2

- NEOLITIC -

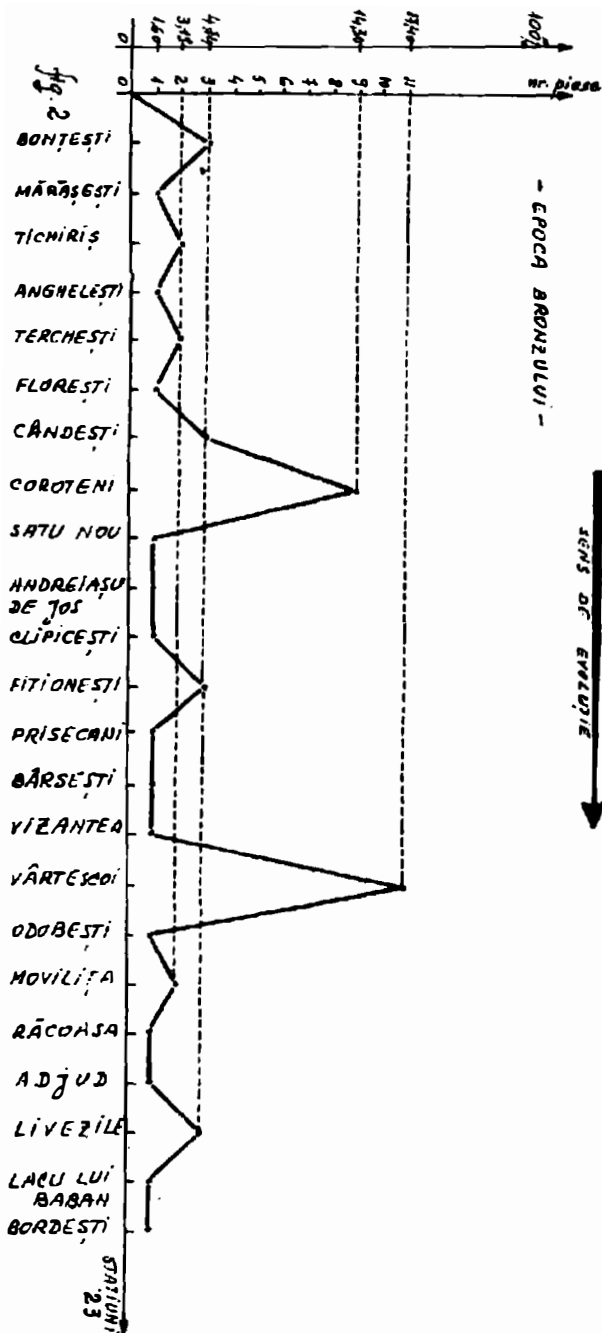
fig. 1.

63 cocane perforate;
 * Repartitie grafică a nr. de
 pise pe stâlpi și procentul
 corespunzător pentru
 fiecare zonă.
 (prima fază a studiului)

- EPOCA BRONZULUI -

SENS DE EVOLUȚIE

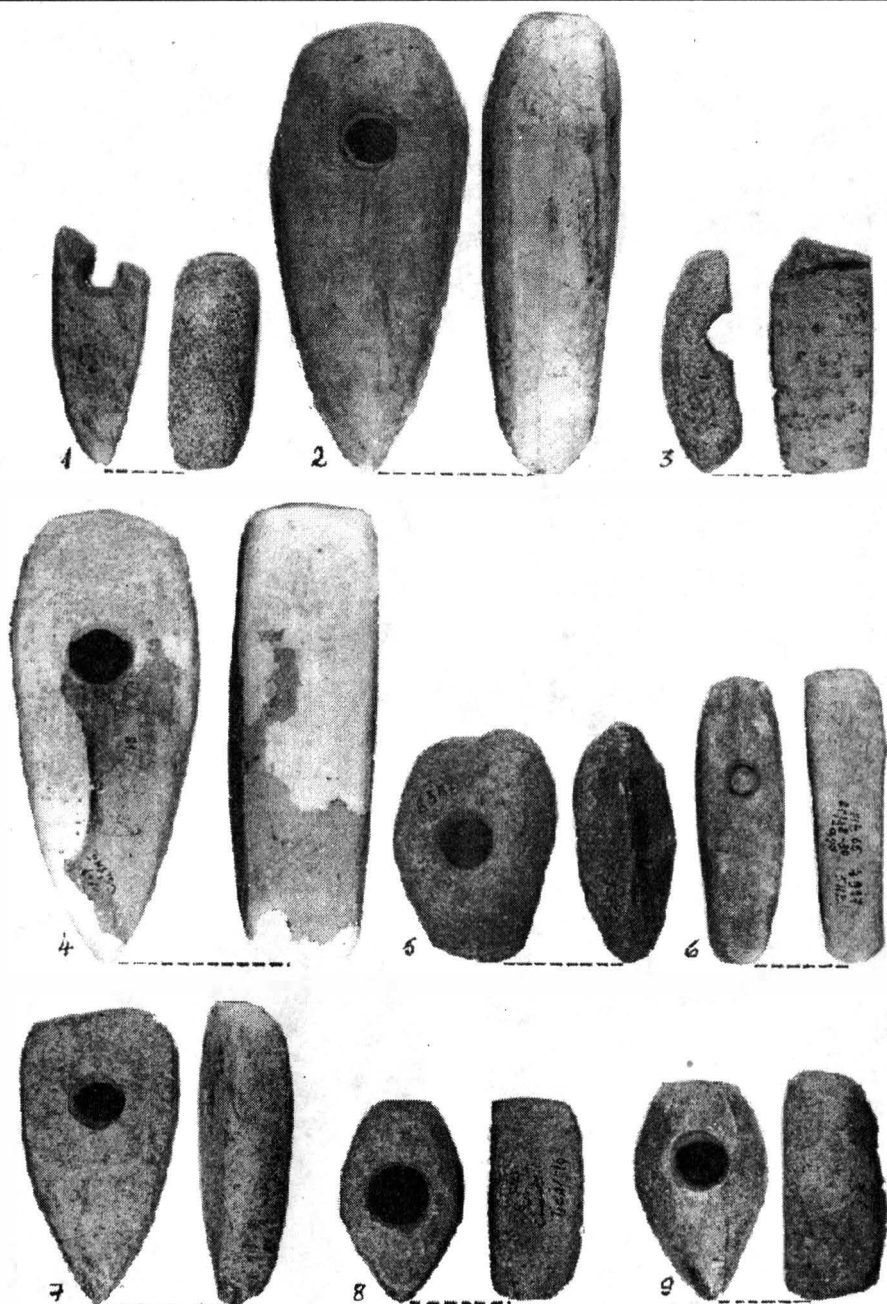

Fig.1 Topoare-ciocan, ep. neolitică. 1.Coroteni, 2.Doaga, 3.Palanca,
4,5,6,7.Fitionești, 8.Tichiriș, 9.Prisecani
Planșa nr.1

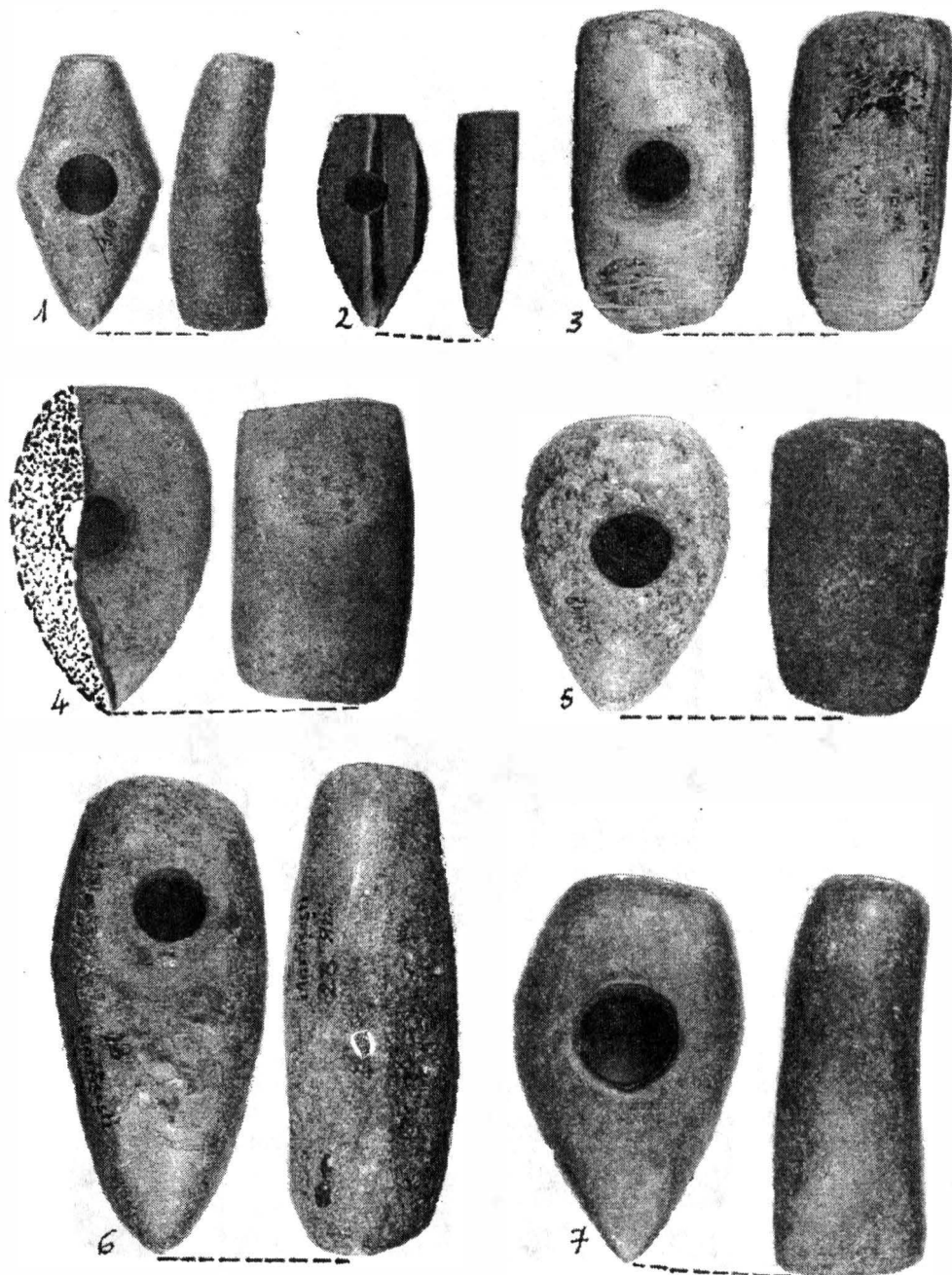
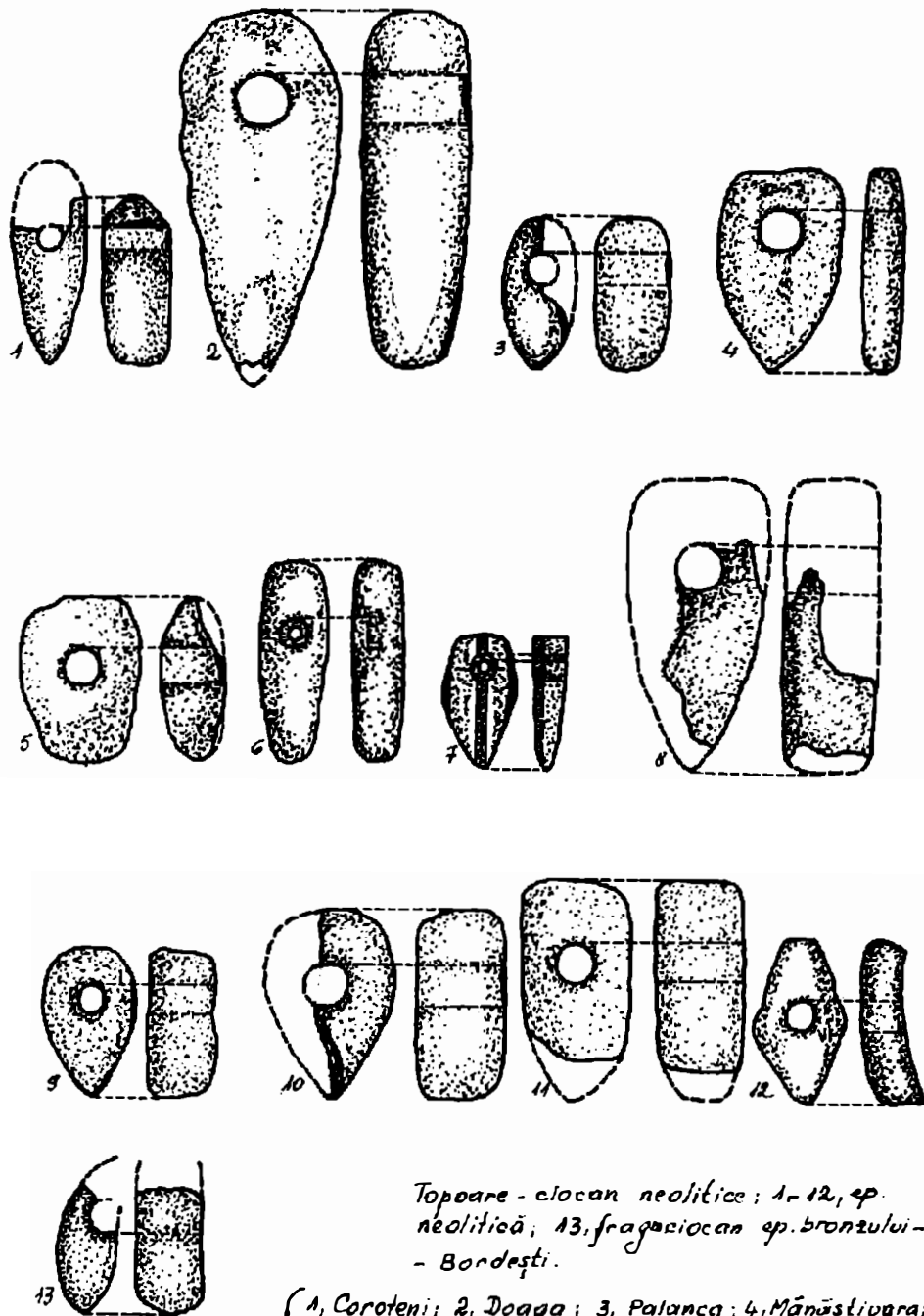
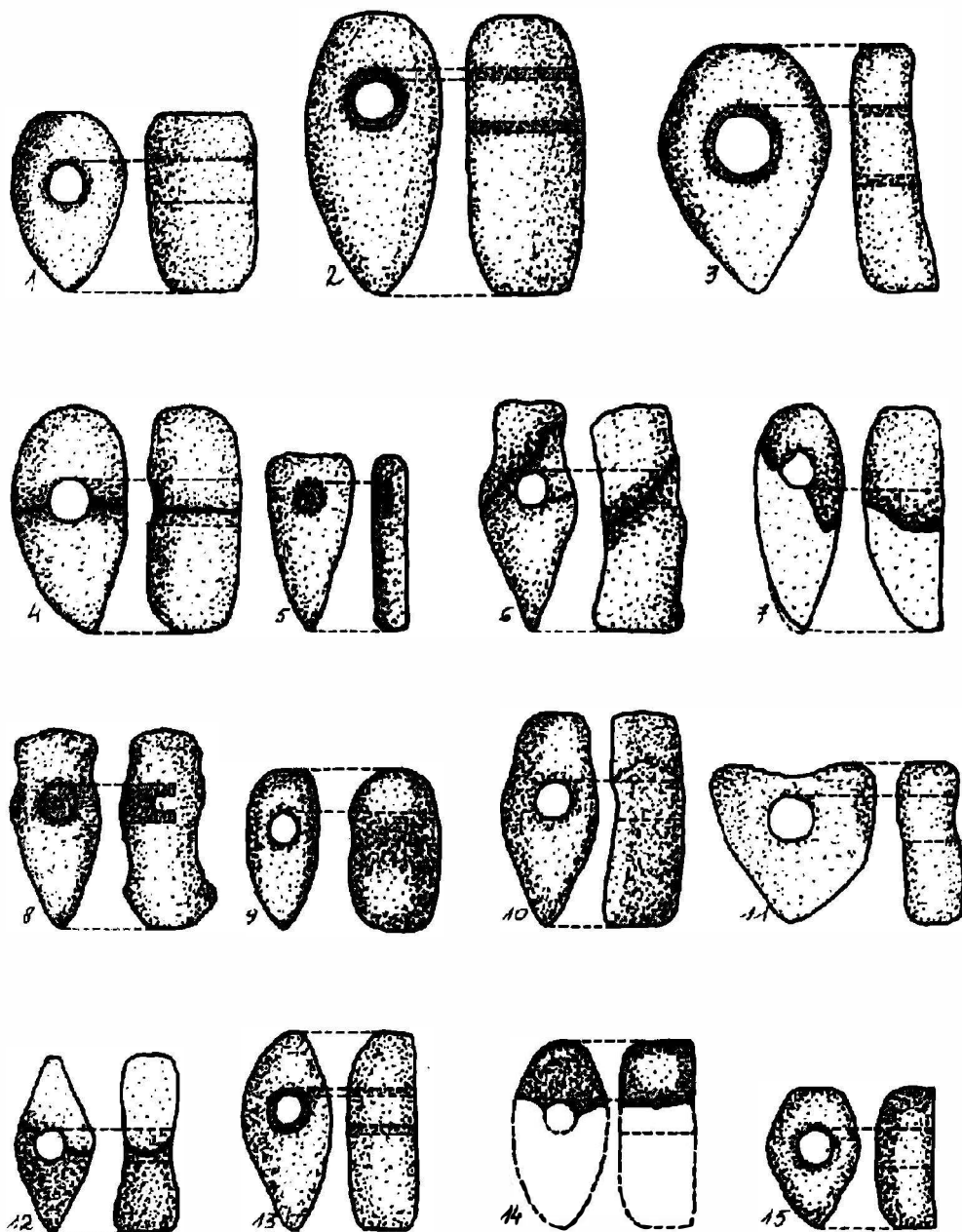

Fig.2 Topoare neolitice; 1.Căbești, 2.Mănăstioara, 3.Nereju, 4.Prisecani. Topoare, ep. bronzului, cult. Monteoru; 5.Fitionești, 6.Mărășești, 7.Răcoasa
Planșa nr.2

Planșa nr.3

Topoare-ciocan; Fig.1-15, ep. bronzului. (1.Fitionești, 2.Mărășești, 3.Răcoasa, 4.Vârteșcoiu, 5,6.Vârteșcoiu, 7,8.Terchești, 9.Clipicești, 10.Satu Nou, 11.Florești, 12.Cândești, 13.Cândești, 14.Odobești, 15.Tichiriș

Planșa nr.4

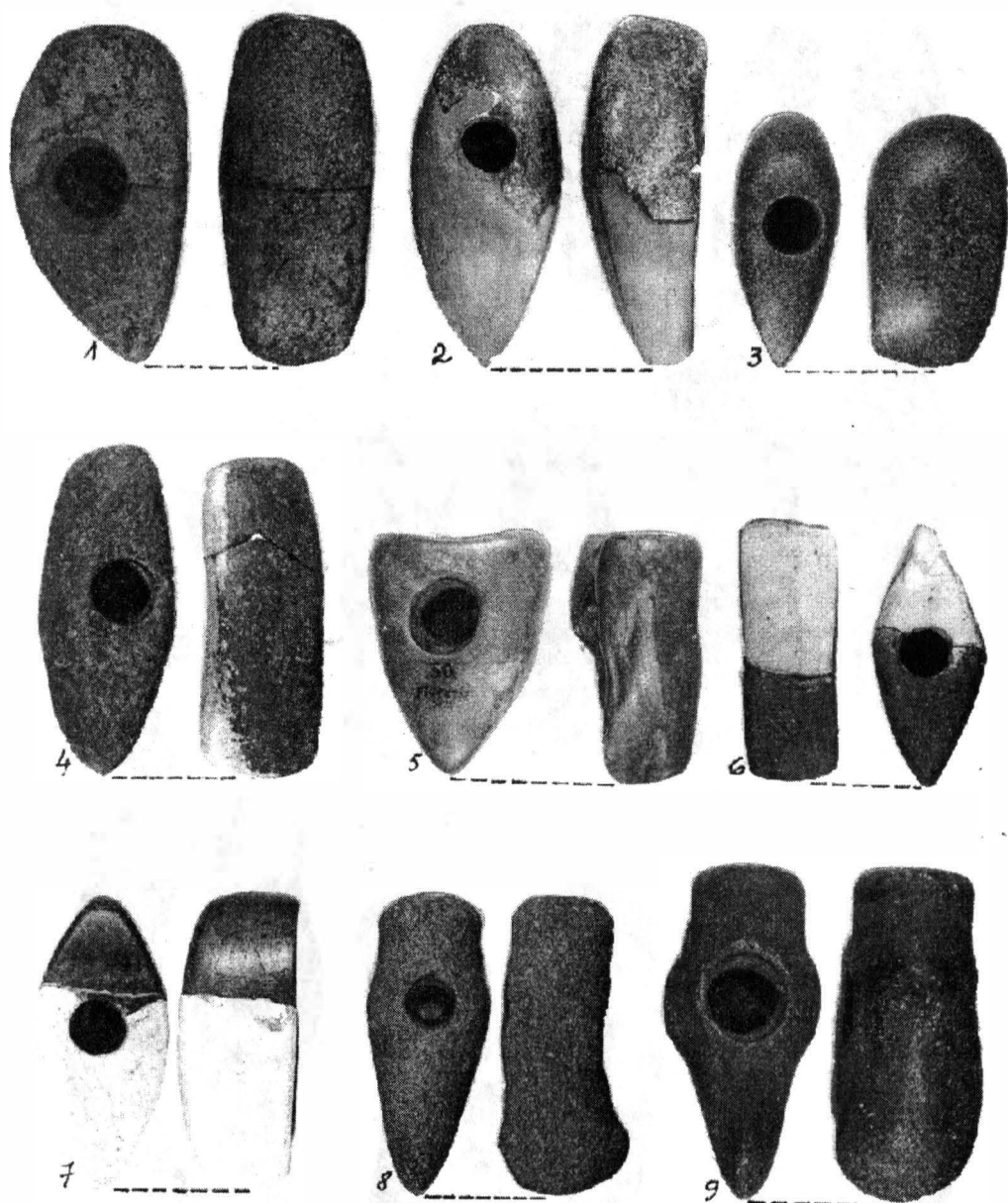

Fig.3 Topoare-ciocan, ep. bronzului — cultura Monteoru: 1.Vârteșcoiu, 2,8.Terchești, 3.Clipicești, 4.Satu Nou, 5.Florești, 6.Cândești, 7.Odobești, 9.Tichiriș
Planșa nr.5

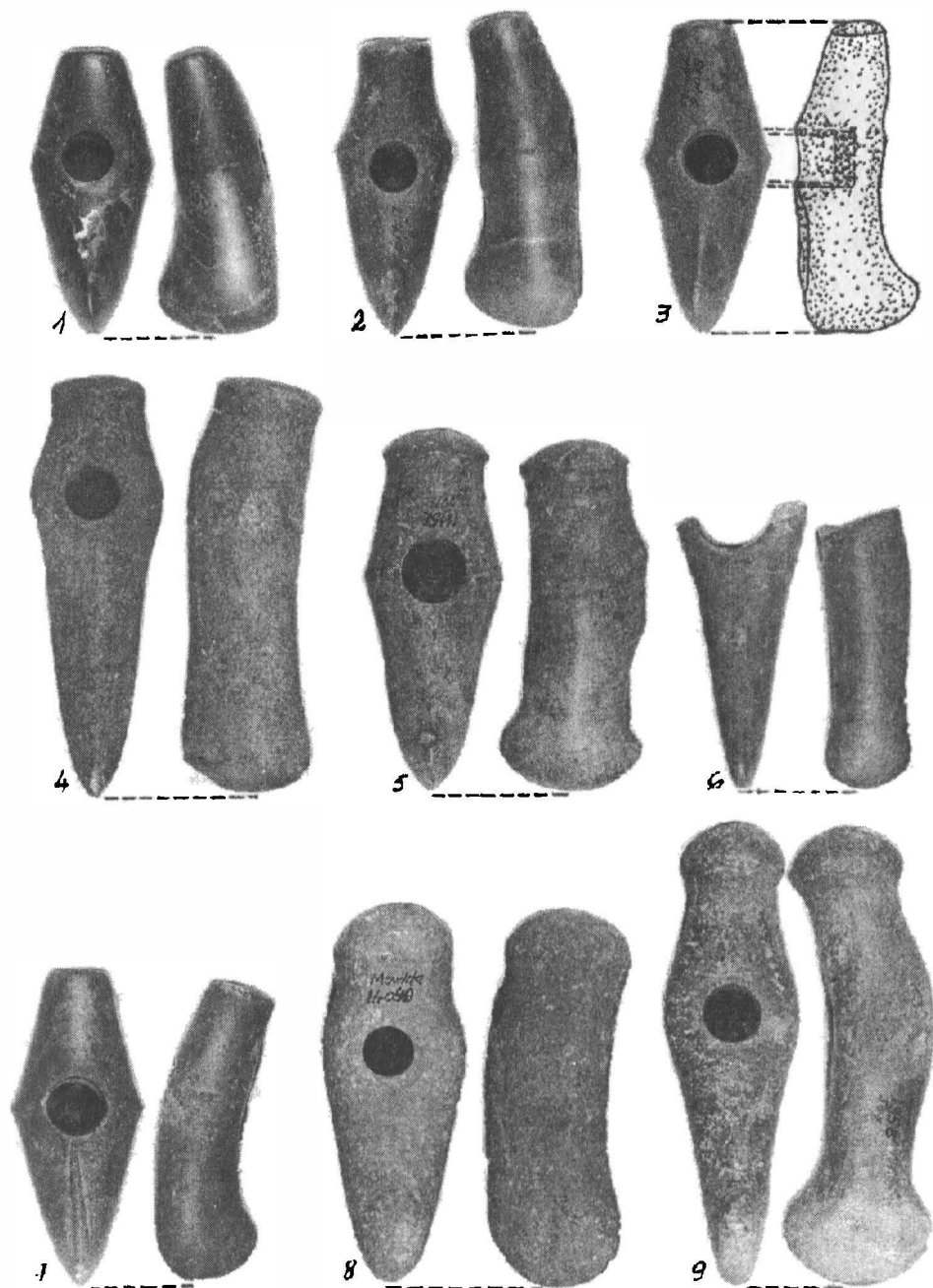
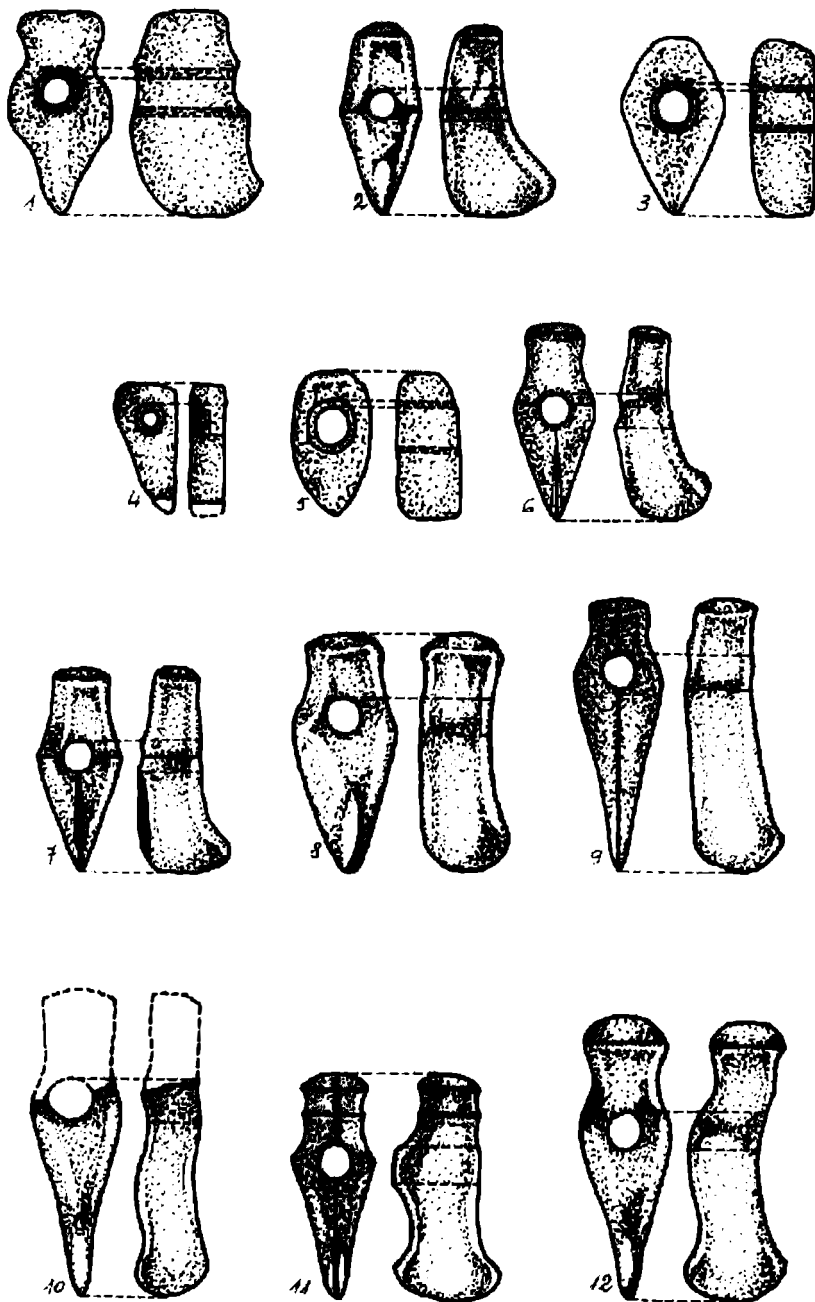

Fig.4 Topoare — ep. bronzului, cultura Monteoru: 1.Coroteni, 2.Bârsești,
3,7,8.Movilița, 4,6.Vizantea, 5.Adjud, 9.Anghelești
Planșa nr.6

Ep. bronzului — fig.1, Tichiriș, 2,3,4. Coroteni, 5.Lacu lui Baban, 6.Bârsești,
7,8.Movilița, 9,10.Vizantea, 11.Adjud, 12.Anghelești

Planșa nr.7

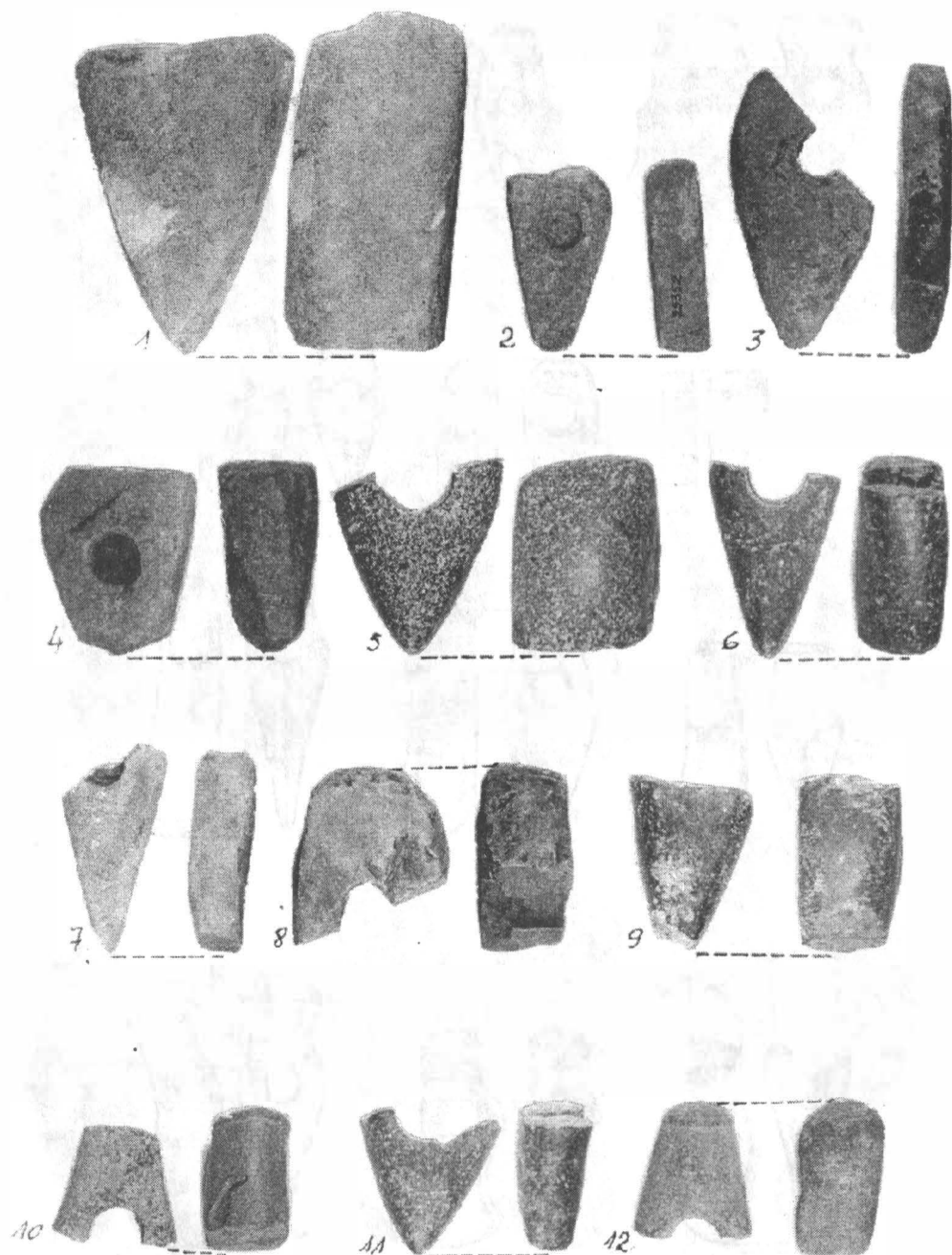

Fig.5 Topoare-ciocan fragmentare, 1,2,11.Coroteni, 3,6,7,8,9,10.Vârteșcoiu,
5.Anghelești, 12.Bonțești

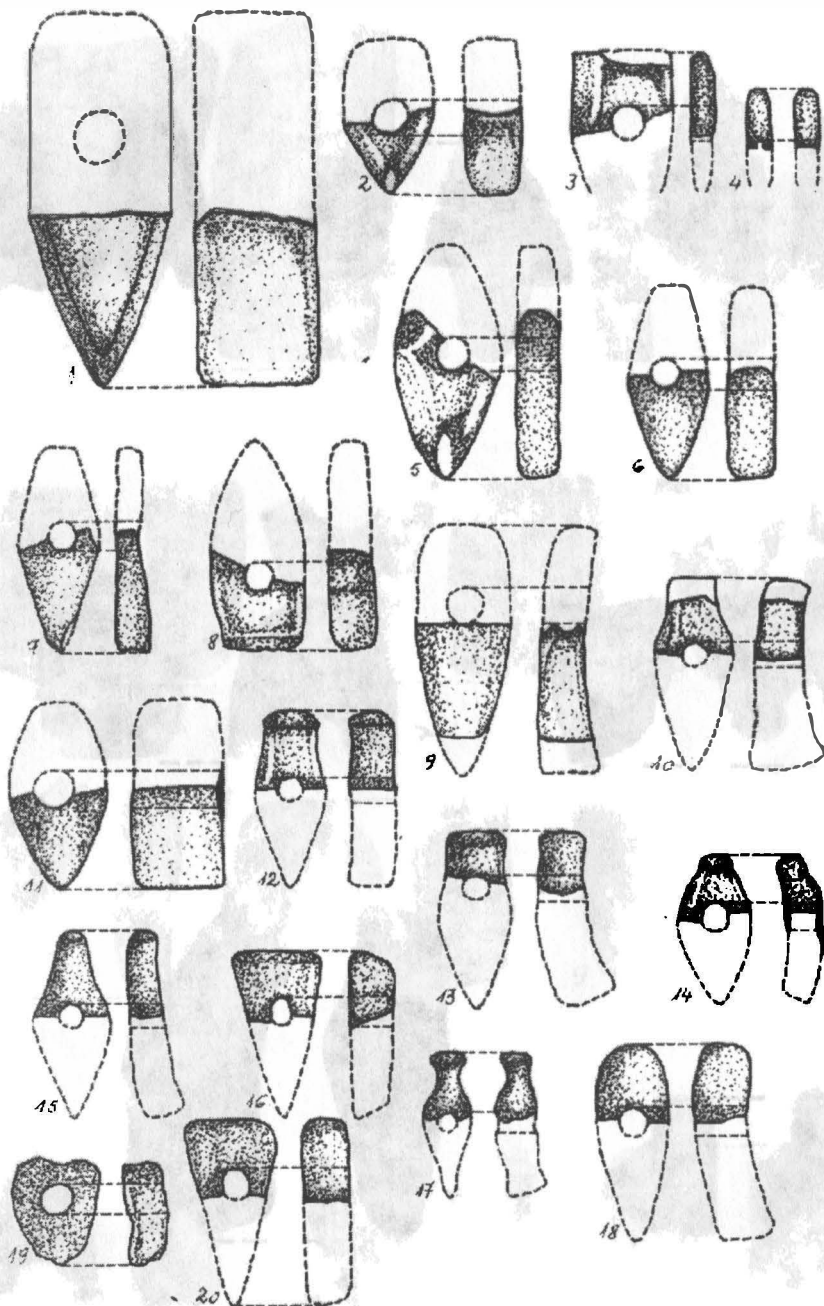
Planșa nr.8

Fig.6 Topoare-fragmentare — ep. bronzului, cultura Monteoru

1,2. Coroteni, 3,4,6. Vârșcoiu, 5. Căndești, 7. Fitionești

Planșa nr.9

Topoare fragmentare — ep.bronzului; 1,2,3,4.Coroteni, 5,6,7,8,9,10.Vârteșcoiu, 11.Andreiașu de Jos, 12.Bonțești, 13,14.Coroteni, 15,16,17.Vârteșcoiu, 18.Cândești, 19,20.Coroteni
Planșa nr.10